

chtějí zůstat bez domova, nebo pokud si to přejí, být znovu vtěleni do těla stejného vzhledu a tvaru jako mívali kdysi.¹⁶ Obvykle však museli zůstat v Amanu.¹⁷ Proto pobývali-li předtím ve Středozemi, nebyla bolestná ztráta jejich ani jejich přátel a blízkých utištěna. Smrt nemohla být zcela vyléčena. Ale jak Andreth viděla, jistota, se kterou se mohli spolehnout na to, že by v nejbližší budoucnosti po smrti mohli, kdyby chtěli, pokračovat ve zkoumání Ardy a vytvářet věci jako *vtělené bytosti*, způsobovala, že elfové přijímali smrt zcela odlišně než lidé.

Mohli si vybrat, protože Eru nedovolil, aby byli zbaveni svobodné vůle. Podobně byly *fëar* bez domova *předvolány*, ne přivlečeny do Mandosu. Mohly odmítnout podvolit se, znamenalo to však, že už byly nějakým způsobem zkažené, protože jinak by neodmítaly Mandosovu autoritu. Odmítnutí mělo těžké následky, protože bylo známkou vzpoury proti autoritě.

Elfové obvykle zůstávali v Amanu. Jednoduše proto, že když opět získali „domov“, dostali skutečné fyzické tělo a návrat do Středozemě byl proto pro ně těžký a nebezpečný. Navíc Valar během doby Vyhnanství Noldor na čas přerušili veškeré spojení (ve fyzickém smyslu) mezi Amanem a Středozemí. Valar by samozřejmě bývali mohli zařídit přepravu, kdyby k tomu byl vážný důvod. Ale bolestnou ztrátu přátel a blízkých zjevně nepokládali za příhodný důvod. Snad by to učinili jen na Eruův příkaz. V každém případě ti z Noldor, kterých se to týkalo, se jako celý lid vzdali milosti; opustili Aman a požadovali absolutní svobodu, aby se stali svými vlastními pány a aby vedli svou vlastní válku proti Melkorovi s vlastní bezmocnou odvahou a aby čelili smrti a jejím následkům.

Jediné zvláštní nařízení, zaznamenané v dějinách, je případ Berena a Lúthien. Beren byl zabit krátce po svatbě a Lúthien zemřela ze žalu. Oba získali zpět svá těla a byli vráceni do Beleriandu; oba se však stali „smrtnými“ a zemřeli později podle obvyklého lidského řádu věcí. Muselo to být provedeno jen na výslovné přání Erua; důvod sice nebyl dlouho znám, bylo však jisté, že je vážný. Zármutek Lúthien byl tak veliký, že jak říkají Eldar, dojal dokonce i Mandose Nepohnutelného. Beren spolu s Lúthien vykonal největší čin namířený proti Melkorovi: získal zpět jeden ze silmarilů. Lúthien nepatřila k Noldor, nýbrž byla dcerou Thingola z rodu Teleri a její matka Melian byla „božského původu“ — byla *maia*, duch nižšího řádu, ale stejného druhu jako byli Valar. A tak díky manželství Berena a Lúthien, které se uskutečnilo po jejich návratu, byla vnesena do lidského rodu příměs „božského“ a elfího rodu, a byl vytvořen spojovací článek mezi lidským rodem v Dávných dobách a po ustanovení Panství lidí.

DODATEK 4

Dříve nebo později; elfové totiž věřili, že *fëar* mrtvých lidí také odchází do Mandosu, aniž by si mohly vybrat; o jejich svobodnou vůli je připravila

mimo ně. A Valar, ač jsou mnohem větší než my, přece nejsou blíž jeho vznešenosti. Nemám snad pravdu?“

„Máš,“ řekl Finrod. „To tvrdíme, a Valar, které známe, říkají totéž, všichni kromě jediného. A co si myslíš, kdo je blíže lži: ti, kteří se ponižují, nebo ten, který se povyšuje?“

„O tom nepochybuji,“ řekla Andreth. „A právě proto řeči o Naději příliš nechápu. Jak by mohl Eru sestoupit do něčeho, co sám stvořil a co nespočetněkrát převyšuje? Může snad vypravěč vstoupit do svého příběhu nebo malíř do svého obrazu?“

„Už v něm je, stejně tak, jako je mimo něj,“ řekl Finrod. „Ale máš pravdu v tom, že ono přebývání uvnitř a vně nemá stejný charakter.“

„Jistě,“ řekla Andreth. „takovým způsobem může být Eru přítomen v Eä, které má v něm počátek. Ale oni říkají, že Eru *sestoupí do Ardy* osobně, a to je něco úplně jiného. Jak by mohl On, jenž je mnohokrát větší, udělat něco takového? Což by tím nerozbil celou Ardu, nebo dokonce celé Eä?“

„Mě se neptej,“ řekl Finrod. „Tyto věci jsou mimo dosah moudrosti Eldar a nejspíš i Valar. Ale obávám se, že jsou naše slova zavádějící, a že když řekneš větší, myslíš tím rozměry Ardy a to, že menší nádoba nemůže pojmout nádobu větší.“

Ale takovými slovy nelze označovat Toho, který je bezrozměrný. Jestliže by si to Eru přál, nepochybuji, že by jistě našel způsob, jak toho dosáhnout, ačkoliv si ho neumím představit. Zdá se mi totiž, že i kdyby On sám vstoupil do Ardy, přesto by musel zůstat tím, čím je: samotným autorem. A přesto, Andreth, přiznávám s veškerou pokorou, že si neumím představit, jak jinak by tohoto uzdravení mohlo být dosaženo. Protože Eru jistě nestrpí, aby Melkor řídil svět podle své vlastní vůle ke svému konečnému vítězství. Vždyť neznáme žádnou sílu přesvědčivější, než je Melkor, kromě Erua samotného. Proto musí Eru přijít a přemoci Melkora, nechce-li mu přenechat své dílo, neboť on se jinak určitě chopí moci.

A kromě toho; i kdyby mohl být Melkor, nebo Morgoth, jímž se stal, svržen a vyvržen z Ardy, přece v ní jeho Stín zůstane a zlo, které ukul a zasel, jako semeno bude klíčit a množit se. A je-li nějaký lék, který může být nalezen, dříve, než všechno skončí, nějaké nové světlo, které bude čelit Stínu, nebo nějaký lék, který zhojí rány, pak musí pocházet od něho samého.“

„Znamená to tedy, pane,“ řekla Andreth a vzhledla s údivem, „že ty této naději věříš?“

„Zatím se mě neptej,“ odpověděl. „Stále ještě jsou to pro mě nové, podivné zvěsti, které přišly z daleka. Nám Quendi nikdy nikdo nezvěštoval podobnou naději. Byla určena jen pro vás; a přece jsme ji vašim prostřednictvím zaslechli a můžeme pozvednout svá srdce.“ Na chvíli se odmlčel,